

**Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра теорії та методик практичної психології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ФУНКЦІЇ ТА СПЕЦИФІКА РОБОТИ ПСИХОЛОГА У КЛІНІЦІ
ПСИХІЧНИХ ТА СОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»**

**Автор
Лазоренко Тетяна Миколаївна**

Одеса – 2021

УДК 150.19 + 364. 24

ББК 88.47

М 34

Рецензенти:

Пивоварчик І. М. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Гузенко В. А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту Державного університету «Одеська політехніка».

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол №__ від «__»_____ 2021 р.).

Лазоренко Т. М. Методичні рекомендації з дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога у клініці психічних та соматичних захворювань» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». Одеса : Університет Ушинського, 2021. 30 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. Лекційні заняття	7
Розділ 2. Семінарські та практичні заняття	12
Розділ 3. Питання для самоконтролю	27
Розділ 4. Список літератури	29

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни: довести до здобувачів систему спеціальних знань про зміст основних видів роботи психологів у клініках психічних та соматичних захворювань.

Вивчення дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань» обумовлено розвитком сучасної психологічної науки, розгалуженням соціального запиту та поширенням кола проблем, що повинен вирішувати спеціаліст з практичної психології у різних галузях життєдіяльності. Це сприяє підвищенню вимог до навчально-професійної підготовки здобувачів щодо психологічної допомоги пацієнтам у клініках психічних та соматичних захворювань.

Зміст і технології викладання цієї навчальної дисципліни розраховані на систематизацію в студентів теоретичних знань, їх трансформацію у практичну площину. Програма спрямована на формування умінь проводити клініко-діагностичне дослідження й оцінку стану пацієнта, аналізувати психологічні й психосоматичні аспекти хвороби та здійснювати психологічну допомогу із застосуванням сучасних методик психотерапії, психопрофілактики та психогігієни.

Під час професійної підготовки майбутніх психологів основними є такі цільові компоненти, як то:

- систематизація уявлень про порушення психіки при різних соматичних захворюваннях;
- удосконалення знань, умінь і навичок щодо змісту і методики роботи психолога в клініці внутрішньої хвороби;
- розширення професійного досвіду, самостійне поповнення й оновлення знань щодо психопрофілактики психічних захворювань, набуття практичних навичок та вмінь тощо.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- 1) предмет, завдання дисципліни, сутність основних понять і категорій;
- 2) основні нормативно-правові документи, що регламентують роботу психолога у медичних закладах;
- 3) зміст діяльності психолога у медичних закладах;
- 4) деонтологічні принципи роботи психолога у медичних закладах.

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) застосовувати психологічні знання при вирішенні завдань професійної діяльності;
- 2) використовувати психодіагностичний інструментарій для дослідження особистості хворого;
- 3) виокремлювати коло проблем у осіб, які знаходяться у медичних закладах;
- 4) надавати психологічну допомогу людям, які перенесли захворювання або мають їх.

Основні форми роботи в процесі вивчення дисципліни: лекції, практичні, семінарські і лабораторні заняття, самостійна робота.

На лекційних заняттях студенти засвоюють теоретичний матеріал з курсу, окресленого навчальною програмою.

На семінарських, практичних заняттях на основі самостійного опрацювання психологічної інформаційно-довідникової літератури студенти набувають та поглиблюють нові знання, розкривають суть окремих питань та психологічних проблем, пов'язаних із темами занять.

Під час лабораторних занять студенти відпрацьовують навички, прийоми психодіагностики, засоби профілактики і корекції щодо психічного здоров'я.

Самостійна робота дає змогу навчити студентів свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою інформацією, закласти

основи самоорганізації та самовиховання, підвищувати свій професійний рівень.

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни слід дотримуватися вимог та рекомендацій, викладених у методичних матеріалах.

Методичні рекомендації були підготовлені відповідно до тем, передбачених навчальною програмою з дисципліни “Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань”.

РОЗДІЛ 1

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Основні поняття курсу.

Структура медичної психології (психотерапія, психогенетика, психофармакологія і т.д.). Поняття та різновиди норми (статистична, оцінна, ідеальна, функціональна, соціальна, індивідуальна). Поняття «здорів'я» (психічне, соматичне, фізичне). Критерії психічного здоров'я за ВООЗ. Співвідношення понять «патологія» та «розлад». Критерії визначення психічного розладу. Поняття «хвороба». Теоретичний конструкт хвороби. Поняття синдром, симптом, етіологія, патогенез. Дизонтогенії. Вікова обумовленість дизонтогеній. Соціально-психологічні фактори формуванні дефекту психіки.

Література:

1. Клінічна психологія: [Текст]: слов.-довід. / авт.-уклад. С. Д. Діденко. К.: Академвидав, 2012. 315 с.
2. Клиническая психология: учебник / ред. Б. Д. Карвасарского. СПб: Питер, 2002. 806 с.
3. Медична психологія: держ. нац. підручник для студентів ВНЗ VMHЗ IV рівня акредитації MOOЗ України / за ред. І. Д. Спірна. Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 442 с.
4. Основи медичної психології: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / ред. В. М. Ждана. Полтава: АСМП, 2014. 254 с.
5. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 2 .2020. С.12-40.

Тема 2. Психологічне дослідження в клініці.

Поняття про клініко-психологічний експеримент. Структура психологічного дослідження в клініці. Етапи клінічної бесіди, вимоги до проведення бесіди. Використання методу спостереження в клініці. Підбір психодіагностичного інструментарію, етапи проведення дослідження, оформлення протоколу дослідження, формулювання висновків та практичних рекомендацій за результатами проведеного діагностичного дослідження. Етичні правила проведення діагностичних досліджень

Література:

1. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология: практ. руководство. М.: МЕДпресс, 1998. С. 31-58.
2. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. М.: ЕКСМОО – Пресс, 2004. С. 33-163.
3. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / ред. Д. Я. Райгородского. Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2012. 624 с.
4. Яньшин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. СПб: Питер, 2004. 336 с.

Тема 3. Обстеження хворого в клініці.

План обстеження хворого. Анамнез. Види анамнезу. Соматичне обстеження. Неврологічне та логопедичне обстеження. Лабораторні види дослідження. Дослідження психічної сфери (вимоги). Нейропсихологічне дослідження. Оформлення психологічного висновку.

Література:

1. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. М.: ЕКСМОО – Пресс, 2004. С. 33-163.

2. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / ред. Д. Я. Райгородского. Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2012. 624 с.

3. Яньшин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. СПб: Питер, 2004. 336 с.

Тема 4. Клініко-психологічна характеристика алкоголізму та наркоманії.

Етіологія та патогенез алкоголізму. Основні симптоми та синдроми алкоголізму. Клінічна картина наркоманії, токсикоманії (стадії протікання). Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. Психологічна характеристика сім'ї, що має осіб залежних від психоактивних речовин. Підліткова наркоманія – причини, стадії, наслідки.

Література:

1. Сонник О. Г. Психіатрія і наркологія : підручник. К. : ВСВ Медицина, 2015. 424 с.

2. Лекции по наркологии / ред. Н. Н. Иванца. 2-е изд., перераб. и расш. М.: Нолидж, 2019. 448 с.

Тема 5. Психологічні аспекти роботи психолога в наркологічній клініці.

Основні види роботи психолога в наркології. Принципи роботи психолога в наркологічному відділенні. Специфіка цілей та завдань роботи психолога в клініці. Посадові обов'язки психолога в наркологічній клініці. Психологічне дослідження в наркології. Особливості психологічного консультування в наркологічних закладах. Участь психолога у психотерапевтичній допомозі хворим алкоголізмом і наркоманіями. Роль психолога в проведенні психологічної експертизи. Формування «лікувальної середовища» в наркологічному закладі. Специфіка роботи психолога з неповнолітніми, які зловживають психоактивними речовинами. Участь

психолога в психопрофілактичній роботі. Оформлення документації. Деонтологія.

Література:

1. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 1 . С.12 – 40.
2. Семья и молодёжь: профилактика отклоняющегося поведения / ред. В. А. Балцевич, С. М. Бурова, А. К. Воднеева и др. Минск: Университетское, 2018. 144 с.
3. Новости украинской психиатрии [Электронный ресурс]. Харьков, 2001–2002. Режим доступа: <http://www.psychiatry.ua>.
4. Молодёжь и наркотики (социология наркотизма) / ред. В. А. Соболева, И. П. Рущенко. Харьков: Торсинг, 2000. 432 с.

Тема 6. Основи психологічних знань про психічні розлади.

Короткий огляд хвороб психіатрії: психози, шизофренія, параноя, афективні захворювання. Мала психіатрія: неврози, розлади особистості, органічні захворювання.

Література:

1. Клиническая психология: учебник / ред. Б. Д. Карвасарского. СПб: Питер, 2002. 806 с.
2. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 1 .2020 . 288 с.

Тема 7. Зміст роботи психолога з клієнтами, які мають психічний розлад.

Зміст та об'єм роботи патопсихолога в клініці. Посадові обов'язки патопсихолога. Права медичного психолога. Відповідальність медичного психолога. Види роботи та їх специфіка. Порядок проведення медико-психологічного обстеження. Основи діагностики психічних розладів. Участь

в експериментальній роботі. Установлення динаміки психічних порушень та облік ефективності терапії. Основи психологічної допомоги при психічних розладах. Участь психолога у психотерапевтичній допомозі психічно хворим. Деонтологічні принципи роботи психолога у психіатричній клініці.

Література:

1. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 1 .2020. 288 с.
2. Харди И. Врач, сестра, больной. Психология работы с больными: учеб. пособ. Будапешт. : ХПУ. 1988. 232 с.

РОЗДІЛ 2

СЕМІНАРСЬКІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

При підготовці до занять необхідно:

1. Опрацювати лекційний матеріал за конспектом.
2. Підготуватися до практичних занять, використавши лекційний матеріал, методичні рекомендації до дисципліни.
3. Законспектувати рекомендовані до теми літературні джерела.
4. Занотувати основні поняття за темою практичного заняття та їхнє значення.
5. Законспектувати питання, які виносяться на самостійне опрацювання до відповідної теми семінарського заняття.
6. Виконати домашнє завдання, яке передбачено темою практичного заняття.

Критерії оцінювання

0 балів - здобувач не бере участі у занятті, є лише спостерігачем чи відсутні на практичному занятті.

1 бал – здобувач бере участь у практичних заняттях, але відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові знання про специфіку роботи психолога у клініці. Не завжди правильно оперує категоріально-понятійним апаратом клінічної психології. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує завдання за умови сторонньої допомоги.

2 бала – здобувач бере активну участь у практичному занятті, в цілому володіє навчальним матеріалом який застосовує під час виконання практичних завдань. Доцільно використовує обов'язкову літературу та теоретичний матеріал для розв'язання завдань. Під час виступів не завжди може навести відповідні приклади, потребує додаткових запитань для повного розкриття проблеми; робить висновки, які потребують уточнення з боку викладача.

3 бали – здобувач бере активну участь у занятті; володіє необхідними знаннями для обґрунтованого та логічного розкриття змісту теоретичних питань; оперує категоріально-понятійним апаратом, встановлює міжпредметні та міжтематичні зв'язки під час усних відповідей. Самостійно збирає та критично опрацьовує, аналізує та узагальнює психологічну інформацію з різних джерел. Доповнює відповіді інших, висловлює свою думку, наводить доцільні приклади. Не припускає помилок при виконанні завдань.

Тема 1. Основні поняття навчальної дисципліни.

Навчальна мета заняття: актуалізувати та закріпити основні поняття дисципліни, що були отримані студентами під час лекційного заняття. Поглибити теоретичні знання відносно цієї теми, володіти категоріальним апаратом та диференціювати поняття з дисципліни за їхніми критеріями.

Питання до семінарського заняття.

1. Міждисциплінарні зв'язки дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань».
2. Поняття здоров'я у сучасній психології та його складові.
3. Норма та патологія.
4. Синдром та симптом.
5. Етіологія і патогенез.
6. Дизонтогенії. Вікові аспекти.
7. Ендогенні та екзогенні фактори в формуванні дефекту.

Ключові слова: медична психологія, клінічна психологія, структура клінічної психології, об'єкт та предмет «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань», теоретичні та прикладні завдання дисципліни.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти глосарій основних понять дисципліни.

Тема: Основні поняття курсу	
Клінічна психологія – це ...	
Медична психологія – це ...	
Патопсихологія – це ...	
Психопатологія – це ...	
Нейропсихологія – це ...	
Вікова клінічна психологія – це ...	
Психотерапія – це ...	
Психогенетика – це ...	
Психофармакологія – це ...	
Охарактеризуйте поняття «норма» та опишіть її види.	
Охарактеризуйте поняття «здоров'я» та розкрийте його види	
Охарактеризуйте поняття «патологія», «розлад» і поясніть різницю між ними.	
Дайте визначення поняттю «психічний розлад».	
Дайте визначення поняттям «хвороба», «синдром», «симптом», «етіологія», «патогенез».	
Дайте визначення поняття «дизонтогенії» та охарактеризуйте її вікову обумовленість.	
Назвіть і охарактеризуйте соціально-психологічні фактори формування дефекту психіки.	

Домашнє завдання: заповніть таблицю «Завдання та функції клінічних психологів»:

№	Види завдань клінічного психолога	Характеристика завдань
1	Психопрофілактичні завдання	
2	Психодіагностичні завдання	
3	Експертні завдання	
4	Психотерапевтичні завдання	

Тема 2. Психологічне дослідження в клініці

Навчальна мета заняття – ознайомити студентів з особливостями та принципами психологічного дослідження у клініці та сформувати навички проведення клінічної бесіди (інтерв'ю).

Питання до семінарського заняття.

1. Структура психологічного дослідження в клініці.
2. Етапи проведення бесіди з дорослими та дітьми.
3. Вимоги до методу спостереження в клініці психологом.
4. Методики для дослідження особистості хворого.

Ключові слова: клініко-психологічний експеримент. Структура психологічного дослідження в клініці. Етапи клінічної бесіди. Вимоги до проведення бесіди. Метод спостереження в клініці.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1:

1. Доповніть схему (план) обстеження хворого у клініці:
 - а) загальні відомості;
 - б) види анамнезу.
2. _____.
3. _____:
- а) _____; б) _____; в) _____.
4. _____.
5. _____.
6. _____.

2. Доповніть перелік компонентів психологічного дослідження в клініці:

1. Експеримент;
2. _____;
3. _____;
4. _____;
5. _____.

Завдання 2:

Скласти план проведення клінічної бесіди (захворювання оберіть самостійно), урахувавши принципи клінічного інтерв'ю: однозначність, точність та доступність формулювань-питань, адекватність, послідовність (алгоритмізованість), гнучкість, неупередженість опитування, перевірка одержаної інформації.

Виділити основні завдання діагностичної бесіди.

Завдання 3:

Змодельуйте проведення клінічної бесіди в парах за наступним алгоритмом:

I етап. Встановлення «довірчої дистанції». Ситуативна підтримка, надання гарантій конфіденційності, визначення домінуючих мотивів проведення клінічної бесіди.

II етап. Виявлення скарг (пасивне та активне інтерв'ю), оцінка внутрішньої картини – концепції хвороби; структурування проблеми.

III етап. Оцінка бажаного результату інтерв'ю та терапії, визначення суб'єктивної моделі здоров'я пацієнта та бажаного психічного статусу.

IV етап. Оцінка антиципаційних здібностей пацієнта, обговорення можливих варіантів завершення захворювання (при його виявленні) та терапії, антиципаційний тренінг.

Завдання 4.

Проаналізуйте результати проведеної бесіди.

Домашнє завдання:

1. Оформити протокол проведеної клінічної бесіди .

ПРОТОКОЛ
індивідуальної клінічної бесіди

(П. І. Б.)

Дата: _____

Стислий опис звернення (запиту):

Зміст проведеної роботи:

Висновки:

Рекомендації:

Психолог

(прізвище, ініціали)

(підпис)

2. Законспектувати етичні правила проведення діагностичних досліджень.

Тема 3. Обстеження хворого в клініці.

Навчальна мета заняття – закріпити і поглибити знання за темою.

Питання до семінарського заняття.

1. План обстеження хворого.
2. Метод анамнез. Види анамнезу.
3. Соматичне обстеження.
4. Неврологічне та логопедичне обстеження. Лабораторні види дослідження.

5. Дослідження психічної сфери (вимоги).

6. Нейропсихологічне дослідження.

Ключові слова: анамнез життя, анамнез хвороби, психічна сфера, нейропсихологія.

Завдання для самостійної роботи: виконання тестових завдань:

Завдання 1.

Інструкція: прочитайте визначення та напишіть відповідні їм поняття – види анамнезу.

1.	-----//-----	А.	відомості, отримані від самого хворого.
2.	-----//-----	Б.	відомості про батьків та рідних хворого.
3.	-----//-----	В.	відомості, отримані від осіб, які знають хворого; медичні висновки, довідки.
4.	-----//-----	Г.	відомості матері про розвиток хворого.

Завдання 2.

Інструкція: розкрийте, що вивчає патопсихолог при соматичному обстеженні. З'ясовує:

1. _____.
2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.
6. _____.

Завдання 3.

Інструкція: Перерахуйте основні лабораторні дослідження, які психолог може використовувати в дослідженні:

1. _____.
2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.
6. _____.

Домашнє завдання: скласти тези чи стислий конспект до питання:
«Дослідження психічної сфери (вимоги)».

Тема 4. Клініко-психологічна характеристика алкоголізму та наркоманії.

План семінарського заняття

(усне опитування)

1. Етіологія та патогенез алкоголізму.
2. Основні симптоми та синдроми алкоголізму.
3. Клінічна картина наркоманії, токсикоманії (стадії протікання).
4. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин.
5. Психологічна характеристика сім'ї, що має осіб залежних від психоактивних речовин.
6. Підліткова наркоманія: причини, стадії, наслідки.

Ключові слова: синдром алкоголізму, наркоманія, токсикоманія, поведінкові розлади, психоактивні речовини.

Домашнє завдання: проаналізувати і законспектувати літературу з питання «Підліткова наркоманія – причини, стадії, наслідки».

Література:

1. Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. Вид. друге, перероб. і доп. / ред. проф. Л. М. Юр'євої / Л. Н. Юр'єва [и др.]. Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.

2. Лобанова А. С. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів / ред. Лобанова А. С., Калашнікова Л. В. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с

3. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.

4. Сорокіна О. А. Психологія залежності. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. 180 с.

Тема 5. Психологічні аспекти роботи психолога в наркологічній клініці.

Навчальна мета заняття: закріпити і поглибити знання з питання про основні напрями роботи психолога в наркологічних закладах.

Питання до семінарського заняття.

1. Види роботи в наркології.
2. Психологічне дослідження в наркології.
3. Роль психолога в експертизі.
4. Формування «лікувальної середи» в наркологічному закладі.
5. Участь психолога в психопрофілактичній роботі.
6. Права та обов'язки психолога, який працює в наркології.

Ключові слова: наркологія, хімічна залежність, співзалежність, експертиза, лікувальна середа.

Завдання для самостійної роботи:

Виконання тестових завдань:

Завдання 1. Перерахуйте перелік функцій, які виконує психолог у наркодиспансері в ході реабілітації хворих.

1. Індивідуальна психокорекційна робота.
2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.
6. _____.

7. Проведення аутогенного тренування та невербальних методик психотерапії.

8. _____.

Завдання 2.

Інструкція: розкрийте поняття.

Консультації представників суспільства _____

Завдання 3.

Інструкція: розкрийте особливості роботи психолога у наркодиспансері:

1. На початку хвороби _____

2. У середині курсу лікування _____

3. На при кінці курсу лікування _____

Завдання 4.

Інструкція: доповніть та розкрийте перелік основних типів поведінки родичів по відношенню до хворих.

1. Гіпертрафований _____

2. _____

3. _____

4. _____

Завдання 5.

Інструкція: опишіть форми психокорекційної роботи в наркодиспансері _____.

Завдання 6.

Інструкція: оберіть вірну відповідь.

Який тип психічного реагування, як правило, викликається у пацієнта у відповідь на діагностику злоякісного новоутворення:

1. Неврастеничний.

2. Іпохондричний.

3. Апатичний.
4. Анозогнозичний.
5. Обсесивно-фобічний.

Завдання 7.

Інструкція: обґрунтуйте значення «лікувальної середи» в наркологічному закладі.

1. _____.
2. _____.
3. _____.
4. _____.

Завдання 8.

Інструкція: доповніть перелік основних видів роботи психолога при проведенні профілактичної роботи в наркодиспансері.

1. Санітарно-освітня робота серед населення.
2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.

Завдання 9.

Інструкція: доповніть перелік принципів психологічного дослідження в психіатричній клініці.

1. Моделювання звичайної психологічної діяльності.
2. _____.
3. _____.

Завдання 10.

Інструкція: перерахуйте права та обов'язки медичного психолога в наркологічних закладах: _____.

Завдання 11.

Інструкція: з яких чотирьох частин складається експериментальне психологічне обстеження в наркодиспансері:

1. Формулювання задач обстеження та коротка характеристика використовуваних методик.
2. _____.
3. _____.
4. _____.

Домашнє завдання:

опишіть основні права та обов'язки психолога, який працює в наркології.

Тема 6. Основи психологічних знань про психічні розлади.

Навчальна мета заняття: закріпити і поглибити знання про психічні розлади особистості.

Питання до семінарського заняття.

1. Етіологія і патогенез: неврози, розлади особистості, органічні захворювання.
2. Теорії розвитку невротичних розладів.
4. Класифікація невротичних розладів за МКХ-10.

Ключові слова: невротичні розлади, невротичні реакції, невротичні стани і невротичний розвиток особистості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати доповідь про один із видів невротичних розладів у формі мультимедійної презентації. Робота виконується самостійно, студенти діляться на групи по-трьох і готують виступ тривалістю до 10 хвилин за наступним алгоритмом:

- а) визначення невротичного розладу, симптоми.
- б) причини виникнення.
- в) психологічний супровід зазначеного невротичного розладу.

Домашнє завдання: законспектувати теорії розвитку невротичних розладів.

Тема 7. Зміст роботи психолога з клієнтами, які мають психічний розлад.

Навчальна мета заняття: закріпити і поглибити знання за темою.

План семінарського заняття.

1. Зміст та об'єм роботи патопсихолога в клініці.
2. Посадові обов'язки патопсихолога. Права медичного психолога.
3. Відповідальність медичного психолога. Види роботи та їхня специфіка.
4. Участь психолога в експериментальній роботі.
5. Основи психологічної допомоги при психічних розладах.
6. Участь психолога у психотерапевтичній допомозі психічно хворим.
7. Деонтологічні принципи роботи психолога у психіатричній клініці.

Ключові слова: диференційний діагноз, структури та ступені психічного зниження, психодіагностична робота, психокорекційна робота, психотерапевтична робота, реабілітація, деонтологія.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Опрацювати рекомендовану літературу і підготуватись до виступу на семінарському занятті. Проаналізувати фактори, які впливають на процес взаємодії (спілкування) лікаря та пацієнта (психологічні установи, стать, вік, національність, сексуальна орієнтація, віросповідання).

Завдання 2.

Виконати тестові завдання:

а) Інструкція: доповніть види роботи в реабілітаційному процесі в психіатричній клініці.

1. Психологічне вивчення особистості хворого, його установки та системи відношень, в тому числі до хвороби та лікування.

2. _____.
3. _____.
4. _____.

б) Інструкція: в цьому завданні в хаотичному порядку представлений порядок проведення психологічного експерименту в психіатричній клініці. Дайте відповідь у вигляді перерахування відповідних цифр.

- ____. Проведення психологічного експерименту.
- ____. Висновок за даними психологічного дослідження.
- ____. Вивчення історії хвороби.
- ____. Обробка та аналіз експериментальних даних.

в) Інструкція: перерахуйте основні задачі патопсихолога в психіатричній лікарні.

1. Експериментально-психологічне обстеження особливо важких, складних в диференційно-діагностичному відношенні хворих у цілях отримання додаткових даних про стан їх психіки.

2. _____.
3. _____.
4. _____.
5. _____.
- 6.. _____.
7. _____.

г) Інструкція: заповніть пропуски.

Корекційна робота може бути успішною лише в тому випадку, якщо вона спирається на _____ на _____.

д) Інструкція: доповніть перелік принципів психологічного дослідження в психіатричній клініці.

1. Моделювання звичайної психологічної діяльності.

2. _____.

3. _____.

Домашнє завдання: скласти тези чи стислий конспект до запропонованих питань:

1. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату в медичному середовищі.

2. Проаналізувати фактори, які впливають на процес взаємодії (спілкування) лікаря та пацієнта (психологічні установи, стать, вік, національність, сексуальна орієнтація, віросповідання).

3. Поняття про емпатію, принципи емпатичного спілкування і їх роль у процесі психологічного супроводу психічно хворої людини.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Зв'язок дисципліни «Функції та специфіка роботи психолога в клініках психічних та соматичних захворювань» з іншими науками.
2. Основні поняття навчальної дисципліни: хвороба, здоров'я, психічне здоров'я, норма, патологія, синдром, симптом, етіологія, патогенез.
3. Дизонтогенії. Вікова обумовленість дизонтогенії.
4. Роль ендогенних та екзогенних факторів в формуванні дефекту психіки.
5. Співвідношенні понять «психічне здоров'я» та «психологічне здоров'я».
6. Складові психологічного дослідження в клініці.
7. Методики для дослідження пізнавальної сфери.
8. Етапи обстеження хворого в клініці.
9. Вивчення історії хворого.
10. Методики для дослідження особистості хворого.
11. Метод анамнезу. Види анамнезу.
12. Поняття алкоголізм та наркоманія.
13. Етіологія та патогенез алкоголізму.
14. Стадії алкоголізму.
15. Основні симптоми та синдроми алкоголізму.
16. Порушення соматичних функцій при алкоголізмі.
17. Алкогольні психози.
18. Етіологія та патогенез наркоманії.
19. Стадії наркоманії.
20. Психологічний портрет наркомана.
21. Види роботи психолога в наркології.
22. Вимоги до проведення психодіагностики в наркологічному диспансері.

23. Функції психолога в наркологічному диспансері в ході реабілітації хворих.

24. Робота психолога з сім'ями наркозалежних.

25. Психокорекційна робота в наркологічному диспансері.

26. Поняття «лікувальна середа» в наркологічному відділенні.

27. Профілактична робота в наркологічному диспансері.

28. Права та обов'язки психолога в наркологічному відділенні.

29. Клінічна картина наркоманії.

30. Шизофренія, етіологія та патогенез.

31. Етіологія та патогенез параної та афективних заварювань.

32. Етіологія та патогенез неврозів.

33. Етіологія розладів особистості.

34. Завдання патопсихолога в клініці.

35. Види роботи патопсихолога в психіатричній клініці.

36. Участь психолога в експертній роботі.

37. Визначення структури та ступені психічного зниження.

38. Роль психолога в реабілітації хворих.

39. Вивчення додаткових даних для диференційного діагнозу.

40. Деонтологічні правила роботи психолога в клініці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. Вид. друге, перероб. і доп. / ред. проф. Л. М. Юр'євої / Л. Н. Юр'єва [и др.]. Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.
2. Беломестнова Н. В. Клиническая диагностика интеллекта: психометрическая и клинико-психологическая оценка уровня развития интеллекта в клинической и судебно-психологической экспертной практике. СПб, 2003.
3. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. Киев, 1979. С. 76-121.
4. Клиническая психология: учебник / ред. Б. Д. Карвасарского. СПб: Питер, 2002. 806 с.
5. Клінічна психологія: [Текст]: слов.-довід. / уклад. С. Д. Діденко. К.:Академвидав, 2012. 315 с.
6. Лекции по наркологии / ред. Н. Н. Иванца. 2-е изд., перераб. и расш. М.: Нолидж, 2019. 448 с.
7. Лобанова А. С. Работа з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с
8. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.
9. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 1. 2020. 288 с.
10. Медична психологія: [в 2-х т.]. / ред. Г. Я. Пилягіна. Вінниця: Нова книга. Т. 2 .2020. С.12-40.

11. Медична психологія: держ. нац. підручник для студентів ВНЗ ВМНЗ IV рівня акредитації МООЗ України / ред. І. Д. Спірна. Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 442 с.
12. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология: практ. руководство. М.: МЕДпресс, 1998. С. 31-58.
13. Основи медичної психології: навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / ред. В. М. Ждан. Полтава: АСМП, 2014. 254с.
14. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике. М.: ЕКСМО – Пресс, 2004. С. 33-163.
15. Сонник О. Г. Психіатрія і наркологія : підручник. К. : ВСВ Медицина, 2015. 424 с.
16. Сорокіна О.А. Психологія залежності. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. 180 с.
17. Тодд Д. Основы клинической и консультативной психологии: пер. с англ. СПб.: Сова 2001.
18. Харди И. Врач, сестра, больной. Психология работы с больными: учеб. пособ. Будапешт. : ХПУ. 1988. 232 с.
19. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / ред. Д. Я. Райгородского. Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2012. 624 с.
20. Яншин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. СПб: Питер, 2004. 336 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- мережа "Інтернет";
- бібліотека Університету Ушинського.